

CultureTalk Tibetan Language and Culture Video Transcripts:
<http://langmedia.fivecolleges.edu>
Tibetans Living in Nepal

“Exile” Dialect or Lhasa Dialect

Tibetan transcript:

འདྲི་བའི་ལྟོ་བོ་: བཀྲིས་བདེ་ལེགས། དེ་རིང་ང་ཚོ་བསོད་ནམས་ལགས་མཉམ་དུ་ཡོད།
ཨ་ནི་དེ་རིང་ང་ཚོ་བོད་པ་འདི་ཚོ་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་མི་ཚོ་མཐན་ཡོད་རེད།
འདི་སྐོར་ལ་ང་ཚོའི་སྐད་ཆ་བཤད་ཡ་རེད།
བོད་འདི་ཚོ་དཔེ་མང་པོ་བལ་ཡུལ་ལར་མི་ཚོ་སྐྱལ་གྱི་ཡོད་རེད་བའོ་འདི་སྐོར་ལ་ཉོག་ཅམ་སྐད་ཆ་བཤད་
ད་རོགས་གནང་།

བསོད་ནམས་ལྟོ་བོ་: ལགས་སོ།
ཨ་མམ་...བོད་ནས་བོད་པ་མང་པོ་མར་ཐོན་ཡོང་དུས་ལུང་པ་འདྲ་མི་འདྲ་ལར་ཕྱིན་ཚར་བ་རེད།
ཨ་ནི་ཁོང་ཚོ་ད་ལྟོ་ལུང་པར་འདྲ་མི་འདྲ་ལར་མི་ཚོ་སྐྱལ་གྱི་ཡོད་རེད།
ས་མཚམས་...བོད་ནས་མར་ཐོན་ཡོང་དུས་ས་མཚམས་དང་པོ་འདི་བལ་ཡུལ་རང་སྐད་ཀྱི་ཡོད་རེ
ད།
དེ་ནས་བོད་མང་པོ་ཞིག་བལ་ཡུལ་ལ་བསྐད་ཀྱི་ཡོད་རེད།ད་ཕྱོག་མ་ཕྱོག་མ་ངའི་སྐད་ཆ་གོ་དུས་སྐ
བས་སུ་མི་འབྲུམ་གཅིག་ཅམ་ཞིག་མིན་གོ་བསམ་གྱི་འདུག།
དེ་འདྲ་འདྲ་ཞིག་སྐད་ཆ་གོ་གི་འདུག། འདི་ཡིན་ན་མིན་ངའི་ད་ལྟོ་ཉོག་གི་མེད།
ཡིན་འང་གཙོ་འདི་ག་རེ་རེད་ཟེར་ན་བོད་འདི་འདྲ་མང་པོ་མང་པོ་Kathmandu
ལར་མི་ཚོ་སྐྱལ་འདི་འདྲ་དང་Pokhara་འདི་འདྲ་ལར་མི་ཚོ་སྐྱལ་གྱི་ཡོད་རེད་ཟེར་ངའི་འདྲ་
ཞིག་མང་ཆེ་བ་མཐོང་གྱི་འདུག། ངའི་འདི་འདྲ་ཞིག་མང་ཆེ་བ་མཐོང་གྱི་འདུག།

འདྲི་བའི་ལྟོ་བོ་: ཨ་ལས་ཨ་ནི་...ཁོང་ཚོ་བལ་ཡུལ་ལར་Kathmandu
ལར་Pokhara་ལར་མི་ཚོ་ག་འདྲ་ཟེར་སྐྱལ་གྱི་ཡོད་རེད།ག་རེ་ལས་ཀ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་རེད།

བསོད་ནམས་ལྟོ་བོ་:
འོ་...ཁོང་ཚོ་ད་ཕྱོག་མ་ནས་ག་རེ་འགོ་འཇུགས་རེད་ཟེར་ན་...གདན་གྱི་བཟོ་ལྷན་འགོ་འཇུགས་འདུག
བ་ད་དང་པོ་འདི།
ཨ་ནི་ད་ལོ་བཅུ་ཉེ་ལྷུ་ཕྱོག་ལ་གདན་གྱི་བཟོ་ལྷན་འདི་གོ་འཇུག་དུས་སྐབས་ལ་ག་ལེར་ག་ལེར་བཟོ་ལྷན་
འདི་ཚོ་མང་ཅུ་མང་ཅུ་ཕྱིན།
ཨ་ནི་བཟོ་ལྷན་འདི་ཚོ་ཚོང་ཞིག་འདི་ཡག་པོ་ཞིག་དྲག་བྱུང་འདུག་པ།

ཨ་ནི་གདན་འདི་ག་གང་ག་ རྩོམ་མེད་ཕྱི་རྒྱལ་ལས་བཀང་བཞག་རེད། ཨ་ནི་འདི་བྱེད་དུས་སྐབས
'ལྷ་གདན་གྱི་བཟོ་བྱ་ཡི་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་གྱི་མི་བོད་པ་མང་ཅུ་ཕྱིན་པ་རེད།
ཨ་ནི་བོད་པ་འདི་ག་ལས་ཀ་འདི་འདྲ་རང་མི་ཚོ་སྐྱལ་གྱི་ཡོད་རེད།

འདྲི་བ་དེ། ཨ་ལས་ཨ་ནི་འམམམ་ཕྱི་རྒྱལ་ལས་འཛོལ་དུས་སྐབས་ལྷ་སྐད་གྲགས་ཚན་པོ་ཆགས་ཡིན་རྒྱུ་རེད་པ།

བསོད་ནམས་དེ། རེད་

མི་མང་པོ་ཞིག་གི་སྐད་ཆ་འདི་གདན་གྱི་བཟོ་བྱ་འདི་དཔེ་ཚོང་ཡག་པོ་ཞིག་དྲག་ཆགས་སོང་ཟེར་
ཡ་འདི་འདྲ་སྐད་ཆ་མང་པོ་ཡོད་རེད། ཨ་ནི་གང་ཡིན་ཟེར་ན་དེ་འདི་བལ་ཡུལ་ནས་དེ་འདི་དཔེ་
གདན་གྱི་ལས་ཀ་འདི་ཐར་དར་གྱི་འདྲི་འདྲ་མི་མང་པོ་ཞིག་དྲག་བྱེད་མཁན་མི་མང་པོ་ཞིག་པོ་བྱ
ས་དེ་ནས་ Nepali མི་འདི་འདྲའི་འདི་ལས་ཀ་ཞིག་པོ་ཞིག་རགས་ཚར་བ་རེད།

འདྲི་བ་དེ། ཨ་ནི་འདི་ནས་ལས་ཀ་བཞག་ནས་ཁོ་ཚོ་འདི་ལ་མི་ཚོ་ག་འདྲ་ཟེ་བསྐད་གྱི་ཡོད་རེད།
སྐྱོད་པོ་འདུག་བས། ཨ་ནི་ཀོར་བ་འགྲོ་ཡི་འདུག་པས། ཨ་ནི་ག་རི་བྱེད་གྱི་འདུག།

བསོད་ནམས་དེ། རེད་རེད།

དང་པོ་འདི་ཁོ་ཚོའི་ལས་ཀ་ཡི་སྐད་ཆ་རེད།
ལས་ཀ་འདི་གདན་གྱི་བཟོ་བྱ་ནང་བྱེད་གྱི་ཡོད་རེད། ཨ་ནི་འདིའི་ལོ་མང་པོ་བསྐད་ལྷན་བར་ལ་
Nepali སྐད་འདི་གར་གང་གར་ རྩོམ་མེད་ ཉ་གོ་དགོས་གྱི་འདུག་པ།
འདི་འདྲ་བསྐད་གྱིན་གྱིན་བོད་པ་མང་ཆེ་བ་ཞིག་ Nepali གཅིག་དང་ཚུ་རྒྱུག་རྒྱུག་ཡོད་རེད།
ཨ་ནི་གཞན་དག་གཅིག་བསྐད་སར་འདི་ Kathmandu
ལ་མི་ཚོ་སྐྱལ་སར་ཡག་ཤུས་ག་རི་རེད་ཟེར་ན་མཚོད་རྟེན་ལ་སྐྱལ་གྱི་འདུག་འ། མཚོད་རྟེན་ལ་
Boudha ཟེར་གྱི་འདུག་འ་ Nepali ཡི་ཁོ་ཚོས།
ཕ་ཡི་ཨ་ནི་ང་ཚོའི་མཚོད་རྟེན་གྱི་དགོན་པ་མང་པོ་ཞིག་པོ་བྱས།
ཨ་ནི་ཕ་གིར་ནང་ལས་ཀ་བྱེད་ས་དང་སྐོར་ར་འགྲོ་ས་འདི་གར་ཚང་མ་ཡོད་དུ་སྐབས་ལྷ་བོད་པ་མ
ང་པོ་ཕར་གིར་འཛོམས་སར་གཅིག་བྱས། མི་ཚོ་སྐྱལ་ས་བྱས།
ཨ་ནི་གཞན་དག་ས་ཆ་གཅིག་ག་རི་རེད་ཟེར་ན། Swayambhu ཟེར་ཡ་གཅིག།
Kathmandu ལ་ Swayambhu ཟེར་ས་གཅིག་ཡོད་རེད།
ཕར་གིར་ལ་འདི་ལྷ་ཁང་དང་དགོན་པ་མང་པོ་ཡོད་རེད་བོད་པ་མང་ཆེ་བ་འདི་བར་རུབ་རུབ་བྱེ
ད་ནས་བསྐད་ཡོད་རེད། ཁོང་ཚོ་མི་ཚོ་ཕུར་བ་རང་སྐྱལ་གྱི་ཡོད་རེད།

འདྲི་བ་དེ། ཨ་ལས་ཁོ་ཚོ་འདི་ལར་སློབ་གྲྭ་འགྲོ་ཡི་ཡོད་རེད་པས།

བསོད་ནམས་ལྟེ་ རེད་། ད་ག་རི་བྱེད་བ་རེད་ཟེར་ན། ད་ཁོ་ཚོས་བོད་པའི་སློབ་གྲྭ་འདི་འདྲ་ཁ་ཤེས་བཅུག་བ་རེད།
འདི་ཚོ་བཅུག་དུས་སྐབས་སུ་ Boudha ལར་ཁ་ཤས་བཟོ་བ་རེད། Swayambhu
ལར་ཡོད་རེད།
ཨ་ནི་ཁ་ཤས་ནི་རྟོག་ཙམ་ཐག་རིང་པོ་འདི་འདྲ་ལར་ཁང་བ་འདི་འདྲ་མང་པོ་བརྒྱབ།
ཨ་ནི་སློབ་གྲྭ་འདི་འདྲ་འགོ་འཇུགས། ཨ་ནི་འདིའི་ནང་བོད་སྐད་སློབ་ཡ། ཨ་ནི་ Nepali
རྟོག་ཙམ་སློབ་ཡ་དང་ English སློབ་ཡ་ཡོད་རེད།

འདྲི་བ་ལྟེ་ ཨ་ནི་ད་བོད་པ་འདི་ཚོ་དེ་ལ་Nepal ལར་ཡོང་ནས་ད་ལོ་ཉི་ཤུ་སུམ་ཅུ་ཚར་རེད་བ།

བསོད་ནམས་ལྟེ་ རེད་རེད།

འདྲི་བ་ལྟེ་ ད་ཕྱི་ལུ་འདི་ཚོ་དེ་ལར་སྐྱེས་ཀྱི་ཡོད་རེད་བ།

བསོད་ནམས་ལྟེ་ རེད་རེད།

འདྲི་བ་ལྟེ་ ཕྱི་ལུ་འདི་ཚོ་བོད་སྐད་ཚུ་རྒྱག་རྒྱག་ཡོད་རེད་ཡོད་མ་རེད།

བསོད་ནམས་ལྟེ་ ད་འདི་འདྲ་མི་འདྲ་ཡོད་རེད།
ད་ཁོ་ཚོའི་བ་བ་ཨ་མ་ནང་བཞུག་བོད་སྐད་ནང་ཚུ་རྒྱག་རྒྱག་ཡོང་ཡ་དེ་འདྲི་ཙམ་ཁག་པོ་ཡོད་རེ
ད་འ། གང་ཡིན་ཟེར་ན་ཁོང་ཚོའི་ Nepali ཡང་སྐད་བརྒྱབ་དགོས་ཡོད་རེད།
ཡང་ཁོ་ཚོ་རྒྱ་གར་ལ་འགོ་དུས་རྒྱ་གར་ལར་འགོ་དུས་རྒྱ་གར་སྐད་ཤེས་པར་དགོས་ཀྱི་རེད།
ཨ་ནི་འདི་སྐད་ལར་དབྱེན་ཇི་སྐད་ཤེས་དགོས་ཀྱི་ཡོད་རེད།
འདི་ཡིན་དུས་སྐབས་སུ་སྐད་འདྲ་མི་འདྲ་རྒྱག་དགོས་དུས་བོད་སྐད་བ་བ་ཨ་མ་ནང་བཞུག་བོད་སྐ
ད་ཚུ་རྒྱག་རྒྱག་ཡོང་དཔེ་ཁག་པོ་རེད།
ཡིན་འང་ཁོང་ཚོའི་སྐད་ཆ་སྐད་ཡག་པོ་ཨོ་ཙམ་རྒྱག་ཤེས་ཀྱི་རེད།

English translation:

Interviewer: *Tashi Delek.*¹ Today we are with Sonam lak. Then, today we have so many Tibetans in foreign land [abroad]. We are going to talk about it. There are so many Tibetans living in Nepal. Please, talk a little about it.

¹ “Hello.”

Sonam: Okay. Um... so many Tibetans come out of Tibet and they went out to different countries. Then, now they are living in so many different countries. Border, when [Tibetans] come out from [western] Tibet, the first border [country] to encounter is Nepal. Then, many Tibetans reside in Nepal. Then long time ago, what I heard is—about ten thousand Tibetans. I heard something like that, I am not sure if it is [true] or not. However, the important thing is that, I see so many Tibetans live in Kathmandu and Pokhara.

Interviewer: I see. Then... they are in Nepal, Kathmandu and Pokhara, how do they live here? What work do they do here?

Sonam: Oh... They... From a long time ago, what did they start is, first they started a carpet factory. Ten to twenty years ago, after the first factory, slowly the number of factories increased. Then, the business of those factories is very good. Then they sold the rugs abroad. Like that, the number of Tibetan employees in the factories increased. Then, Tibetans live based on [those businesses].

Interviewer: I see. Then... um, it [the carpet factory] must have become very famous?

Sonam: Yes. According to most people, the carpet factory kept on a good business and become very good. Because later, the number of employees increased a lot, and even many Nepali people got jobs in the factories.

Interviewer: Then, besides the jobs, how do they [Tibetans] live there? Happily? They can go on circumambulation, what [else] do they do?

Sonam: Yes. It is. The first one is about their work. They work in carpet factories. After staying in there for many years, they learn all about Nepali languages. Living there for years and years after, they become fluent in Nepali. Then there is another place, Kathmandu. The best part about living in Nepal is the stupa. The stupa is called Boudha in Nepal by Nepali. There... there are stupas and many monasteries. Since there are employment and circumambulation opportunities, most Tibetans gather up there and reside there. Another place called Swimming Pool. Over there, there are monasteries and stupas. In Kathmandu there is a place called Swayambhu. There are monasteries and sacred places, many Tibetans live together there.

Interviewer: I see. Then, do they have schools there?

Sonam: Yes. Then, what they did is, they built several Tibetan schools. When they did that, they built a couple in Boudha and some in Swayambhu. Then, they built many houses in far places and started schools. In there [schools] they teach Tibetan language, little bit of Nepali and English.

Interviewer: It has been more than twenty years since Tibetans came to Nepal, right?

Sonam: Yes, yes.

Interviewer: The children were born there in Nepal?

Sonam: Yes, yes.

Interviewer: Are the children fluent in Tibetan or not?

Sonam: Well, it depends. It is hard for them to be as fluent as their parents, because they have to speak Nepali as well. Also they go to India [attend schools in India, and there] they have to speak Hindi. Then, on top of that, they have to learn English too. Therefore, sometimes when they have to learn all different kinds of languages, it is hard for them to speak Tibetan as fluently as their parents. However, they can speak it quite well.

About CultureTalk: CultureTalk is produced by the Five College Center for the Study of World Languages and housed on the LangMedia Website. The project provides students of language and culture with samples of people talking about their lives in the languages they use every day. The participants in CultureTalk interviews and discussions are of many different ages and walks of life. They are free to express themselves as they wish. The ideas and opinions presented here are those of the participants. Inclusion in CultureTalk does not represent endorsement of these ideas or opinions by the Five College Center for the Study of World Languages, Five Colleges, Incorporated, or any of its member institutions: Amherst College, Hampshire College, Mount Holyoke College, Smith College and the University of Massachusetts at Amherst.

© 2013 Five College Center for the Study of World Languages and Five Colleges, Incorporated